

TORTOSA | HI HA HAGUT CAMPANYES PER RETIRAR-LO I PER MANTENIR-LO

28.467 tortosins, majors de 16 anys i empadronats al municipi a data 31 de desembre del 2015, estan cridats a participar en una consulta popular no referendària sobre l'obra de Lluís Maria Saumells, situada sobre l'antiga pilastra del pont de la Cinta al bell mig del riu Ebre.

El Museu de Tortosa, l'Auditori Felip Pedrell, el Centre Cívic de Ferreries o el mateix ajuntament són alguns dels espais on s'han habilitat les meses per poder votar durant tota la jornada d'avui. Les urnes estaran posades a les nou del matí i tancaran a les vuit del vespre, i una hora després ja es podran conèixer els resultats de la consulta.

La decisió de consultar els veïns compta amb el suport de la majoria de grups al consistori. Així, la pregunta va ser consensuada per CiU i ERC (al govern) i Movem Tortosa i el PSC de l'oposició, el que suposa 19 dels 21 regidors del consistori.

Els grups d'ERC, Movem i PSC aposten per la retirada, CiU ha

donat llibertat de vot, mentre que el regidor del PP aposta pel manteniment i la CUP està en contra de la celebració de la consulta.

Així, el govern de Tortosa es presenta dividit davant la pregunta, ja que l'alcalde Ferran Bel i cinc regidors de CiU volen mantenir i reinterpretar el monument, mentre que dos convergents i els quatre republicans aposten per la retirada i museïtzació.

Entitats ciutadanes

En l'àmbit ciutadà, hi ha dues entitats que han estat al capdavant del debat. La Comissió per la Retirada dels Símbols Franquistes

a Tortosa treballa des de fa diversos anys per la retirada del monument. Ha estat en contra de la convocatòria de la consulta, ja que entén que s'ha de retirar en compliment de la Llei de la Memòria Històrica, però demana als ciutadans que vagin a votar avui per aquesta opció.

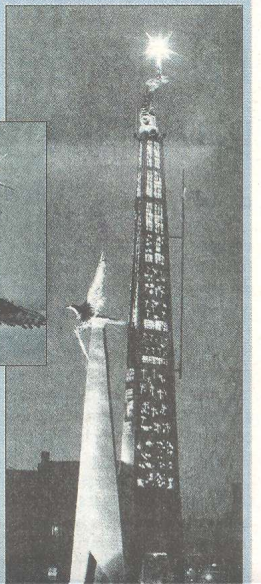
Recentment s'ha creat també l'entitat Tortosins pel monument, al front de la qual hi ha el jove Jaume Solé (PP) però que compta amb membres de diverses ideologies.

Defensen que l'estructura es va aixecar per recordar la batalla de l'Ebre i que des de fa anys

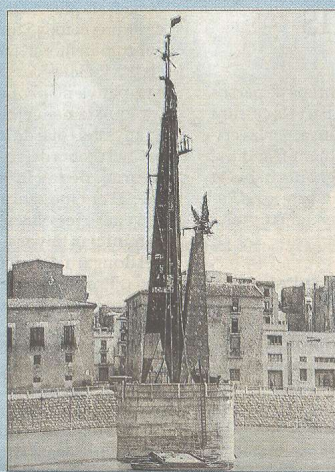
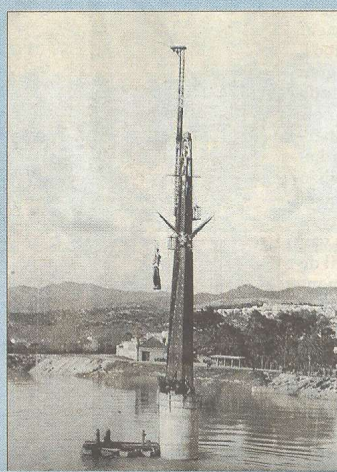
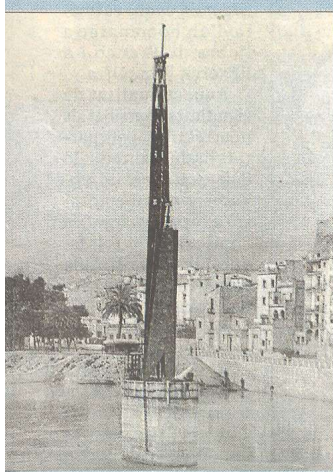
Continua a la pàgina 30

El monument, entre 1963 i 1966

■ Dissenyat per l'artista Lluís Maria Saumells, les obres del monument, a càrrec de l'empresa Hijo de Miguel Mateu i amb ajuda d'una unitat de pontoners, van començar a la segona meitat de 1963. Van finalitzar l'abril de 1964, sense el Víctor de Franco ni les insígnies franquistes a la pilastra col·locades. Es van afegir posteriorment i el monument fou inaugurat el 21 de juny de 1966.

Les set primeres imatges són de l'Arxiu Daufí i corresponen a la construcció de l'obra, entre 1963 i 1964. L'última és de juny de 1966 i de Pere Català Roca.

RETIRAR-LO

FELIP MONCLÚS
Licenciat en Història i professor de secundària

La consulta sobre què cal fer amb el monument franquista de la batalla de l'Ebre ha deixat de manifest algunes de les mancances des del punt de vista de la historiografia a l'Ebre.

Així, gràcies a la labor de la periodista Sònia Castelló, hem descobert que el dictador encara era alcalde honorífic de moltes ciutats de la província, entre elles la pròpia Tortosa, Móra d'Ebre, el Vendrell o Flix. També hem pogut veure com no tenim un estudi exhaustiu de què va significar la implantació del règim a la ciutat. Sabem que va significar repressió, exili i afusellaments arreu, però manquen estudis concrets i rigorosos de caràcter sectorial i local.

Si la gent que ens dediquem a la difusió de la història no trobem aquests manuals sobre el franquisme a Tortosa, no podem pretendre que tota la ciutadania tingui un coneixement exhaustiu sobre el règim i de què representa el monument. Crec que la consulta ha permès reobrir el debat sobre un tema, que encara que és complex,

El monument franquista de Saumells, segons els papers de l'època

s'havia quedat tapat pel pacte de la transició. Benvinguda sigui la consulta! Benvingut sigui el debat! Benvingut sigui l'estudi historiogràfic!

Davant la manca d'estudis del tema, vaig decidir endinsar-me en el fons dels papers de la construcció del monument. La falta de temps ha fet que posposi un estudi amb més profunditat, però crec que és la meua obligació explicar ara el que en sabem. Fa unes setmanes, vaig publicar en un setmanari ebrenc un article sobre un projecte anterior de monument de Barlett Zaldívar. Feia ja en aquell diari i en un documental televisiu posterior, una exhortació a l'estudi de la documentació. Des de llavors, moltes opinions han sortit a la premsa, però pocs estudis de la documentació.

Explicaré en aquest mitjà allò que tenim clar avui, partint de la base que qualsevol informació pot ser modificada si la documentació posteriorment ho acredita.

Abans de 1966 hi ha diversos intents per construir un monu-

ment al pilar del mig del riu, on abans hi havia el pont de la Cinta. El projecte més seriós és el de 1950 de l'arquitecte Agustí Barlett Zaldívar. Aquell projecte manté algunes similituds amb l'actual, per exemple una àliga. El projecte la descriu com un símbol clarament feixista «un àguila, la simbòlica de la idea imperial del movimiento renovador, aferrando sus garras a un pedregoso, ó sea simbolizando la definitiva posesión de las tierras re-

Es franquista, cal traslladar-lo a un museu i explicar-lo sense dogmatismes

cién conquistadas que bañaron las aguas del río; en la parte anterior, bajo ella, una larga y fina espada de corte semejante a la usada por el Cid». Aquell projecte no es duégué a terme.

El 1955, tenim dos projectes de passarel·la sobre l'Ebre. Una a l'estil de pont penjant d'Amposta i l'altra, similar, al pont de l'Estat de Tortosa. Hi ha fins i tot els pressupostos, però tampoc es van fer.

Finalment el 27 de novembre 1962 Rafael Fernández Martínez, com a governador civil i cap provincial del Movimiento, encarregà a Lluís Maria Saumells el monument que ara coneixem. En aquella reunió estaven presents l'alcalde de Tortosa, Joaquín Fabra, i el president de la Diputació, Antonio Soler Morey, encara que sempre liderà el governador civil.

No només el van encarregar, sinó que també el van pagar aquestes administracions. Així tenim proves que va ser la Diputació qui més diners va aportar, seguit aforça de l'Ajuntament de Tortosa, que va aportar el mateix que la resta d'ajuntaments de la província junts, i finalment van haver donacions privades.

Però, què significa el monument? Crec que convé recollir textualment aquí allò que diu en una

carta del governador civil el 27 de desembre de 1963 dirigida al comissari d'aigües de Saragossa: «i Que la provincia de Tarragona ya proyectado conmemorar el XXV aniversario de la Batalla del Ebro levantando en el cauce del río Ebro a su paso por la Ciudad de Tortosa, un monumento que recuerde a las generaciones venideras el heroísmo de aquella gesta de la Cruzada de Liberación que, dirigida personalmente por S.E. el Generalísimo, fue clave de la gran victoria alcanzada por los Ejércitos Nacionales y premisa de la paz que, bajo la guía del Caudillo, goza hoy nuestro pueblo. Que para llevar a efecto el propósito aludido se ha constituido una Junta Pro-Monumento a la Batalla del Ebro, cuya Presidencia me honro ostentar por mi condición de Gobernador Civil de esta provincia».

És, per tant, un monument clarament franquista, cal traslladar-lo a un museu municipal, explicar-lo sense dogmatisme i recordar totes les víctimes. Les del bàndol franquista i el republicà, les del front i de les rereguardes, les dels anys trenta, quaranta i les posteriors. Ara, tenim l'oportunitat de fer-ho. No deixem perdre l'ocasió, que si bé és imperfecta, és la primera que se'n dona a la ciutadania. Avui tots a votar retirada!